

HENKILÖKOHTAISEN AVUSTAJAN TYÖNANTAJAOPAS JA HENKILÖKOHTAISTEN AVUSTAJIEN PALKANMAKSUN JA TYÖSUHTEEN SOVELTAMISOHJE

PTLTK § 91

Valmistelija: perusturvajohtaja Ilona Koskenniemi

Henkilökohtainen avustaja on vaikeavammaisen subjektiivinen oikeus, josta on säädetty erikseen vammaispalvelulain muutoksen yhteydessä vuonna 2009.

Vammaispalvelulain nojalla vaikeavammaiselle henkilölle on järjestettävä henkilökohtaista apua, mikäli henkilön avustaminen on välttämätöntä kotona ja kodin ulkopuolella (lain § 8c 1 mom): 1) päivittäisissä toimissa; 2) työssä ja opiskelussa; 3) harrastuksissa; 4) yhteiskunnallisessa osallistumisessa; tai 5) sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä.

Henkilökohtaista apua järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, joka tarvitsee pitkäaikaisen tai etenevän vamman tai sairauden johdosta välttämättä ja toistuvasti toisen henkilön apua suoriutuakseen 1 momentissa tarkoitetuista toiminnoista eikä avun tarve johdu pääasiassa ikääntymiseen liittyvistä sairauksista ja toimintarajoitteista.

Laissa säädetään (§ 8d9), että kunta voi järjestää henkilökohtaista apua:

työnantajamallilla; korvaamalla vaikeavammaiselle henkilölle henkilökohtaisen avustajan palkkaamisesta aiheutuvat kustannukset työnantajan maksettavaksi kuuluvine lakisääteisine maksuineen ja korvauksineen sekä muut kohtuulliset avustajasta aiheutuvat välttämättömät kulut. Vaikeavammaista henkilöä on tarvittaessa ohjattava ja autettava avustajan palkkaukseen liittyvissä asioissa.

Lisäksi palvelua voidaan järjestää myöntämällä palveluseteli, osto-palvelua tai kunnan omana tuotantona. Askolassa käytetään pääasiassa työnantajamallia. Ostopalvelu on myös käytössä erityisesti tilanteisiin, joissa työnantaja ei löydä itselleen sopivaa avustajaa.

Henkilökohtaisen avun piirissä on noin 16 henkilöä (tilanne lokakuu 2020), joille palvelu järjestetään niin sanotulla työnantajamallilla. Tämä tarkoittaa, että vammaisen henkilö toimii itse avustajansa työnantajana hoitaen myös työnantajalle kuuluvat työnantajavelvoitteet. Joissakin tapauksissa työnantaja toimii vammaisen henkilön huoltaja tai muu laillinen edunvalvoja. Niissäkin tapauksissa vammaisella itsellään säilyy työnjohto-oikeus.

Henkilökohtaisia avustajia koskien ei ole olemassa yleispätevää työehtosopimusta. Työnantajana toimiva vammaisen voi liittyä HETA-liiton jäseneksi, jolloin hänen työntekijän palkkaus, palkka ja muut edut noudattavat ky-

seistä työehtosopimusta. Ei-järjestäytyneiden työnantajien työntekijöitä koskee ainoastaan pakottava työlainsäädäntö ja kunnan erikseen määrittelemät palkkauskorvaamisperusteet.

Kunnalla on velvollisuus neuvoa ja opastaa työnantajana toimivaa vammaista henkilöä. Oppaan avulla kunta haluaa parantaa neuvontavelvoitteensa täyttämistä tämän päätöksen liitteenä olevan oppaan ja soveltamisohjeen avulla.

Opas perustuu suurelta osin Kynnys ry:n oppaaseen PomOpas, jota on päivitetty ja muokattu yhtenäiseksi Porvoon oppaan pohjalta koko Itä-Uudellemaalle. Oppaalla halutaan parantaa työnantajien tietoisuutta omista ja työntekijänsä oikeuksista ja velvollisuuksista ja korvausten myöntämisperusteista. Oppaassa on myös määritelty Askolan kunnan korvauslinjaukset. Suuri osa työnantajan velvoitteista ja työntekijän oikeuksista ovat laissa säädettyjä, eikä pakottavaa lainsäädäntöä ole oppaassa muutettu. Opasta ovat työstäneet Itä-uudenmaan vammaispalvelun viranhaltijat yhdessä Porvoon seudun työnhakijat ry:n edustajien, Kuninkaantien työterveyden, vammaispalvelujen sosiaalityöntekijöiden ja vammaisneuvostojen kanssa. Opas on tarkoitettu toimitettavaksi kaikille nykyisille ja tuleville henkilökohtaisten avustajiensa työnantajille. Sitä voidaan käyttää myös vammaispalvelujen asiakkaiden palveluohjauksessa. Oppaan mukana lähetetään myös tietoa avustajien työterveyshuollon järjestämisestä.

Henkilökohtaisten avustajien palkkakustannusten korvaustaso noudattaa sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelutehtävien palkkahinnoittelua (KVTES 3 §). Avustajan palkka on sama riippumatta siitä kuuluuko avustaja HETA-liittoon tai ei.

Henkilökohtaisen avustajan peruspalkka on 1.8.2020 lähtien 1796,73 euroa/kk.

Useimmat henkilökohtaiset avustajat ovat palvelusuhteessa tuntipalkalla ja tällöin henkilökohtaisen avustajan perustuntipalkka on 1.8.2020 lähtien 11,09 euroa/tunti.

LIITE

Henkilökohtaisen avustajan työnantajaopas

Päätösehdotus (perusturvajohtaja):

Perusturvalautakunta päättää hyväksyä henkilökohtaisten avustajien palkkausperusteeksi KVTES sosiaali- ja terveydenhuollon perustehtävien palkkahinnoittelu (04PER010) ja työnantajaoppaan henkilökohtaisten avustajien palkanmaksun ja työsuhteen soveltamisohjeeksi.

Päätös:

Hyväksyttiin päätösehdotuksen mukaisesti.

LIITE 17

Henkilökohtaisen avustajan työnantajaopas

Lisätietoja: perusturvajohtaja Ilona Koskenniemi, puh 040 7109 119 tai etunimi.sukunimi@askola.fi